

ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

Міністерство освіти і науки України

ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
(Українсько-німецький інститут)**

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
(Факультет іноземних мов)**

МАТЕРІАЛИ

**Всеукраїнської студентської наукової онлайн-конференції
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА»**

18 березня 2024 року

Одеса – 2024

УДК 81'25(06)

A437

Актуальні проблеми перекладознавства: матеріали Всеукраїнської студентської наукової онлайн-конференції (м. Одеса, 18 березня 2024 року) / За ред. Павлюк Х.Т. Одеса, 2024. с. 81

*Друкується за рішенням Вченої ради Українсько-німецького інституту
Національного університету «Одеська політехніка»
(Протокол №6 від 21 лютого 2024 року)*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ГРОМКО ТЕТЯНА ВАСИЛІВНА – доктор філологічних наук, професор кафедри англійської філології та перекладу Національного університету «Одеська політехніка»

МІТІНА ОЛЕНА МИХАЙЛІВНА – завідувач кафедри англійської філології та перекладу Національного університету «Одеська політехніка», кандидат філологічних наук, доцент

ПАВЛЮК ХРИСТИНА ТАРАСІВНА – кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології та перекладу Національного університету «Одеська політехніка»

РЕЦЕНЗЕНТИ:

ДЕРІК ІЛОНА МОРИСІВНА – завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики ПНПУ імені К.Д. Ушинського, кандидат філологічних наук, доцент.

БЕНЬКОВСЬКА НАТАЛЯ БОРИСІВНА – завідувач кафедри мовної підготовки Інституту Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія», кандидат педагогічних наук, доцент.

СИТЬКО ОЛЕНА МИКОЛАЇВНА – завідувач кафедри мовної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат філологічних наук, доцент.

*Автори несуть відповідальність за достовірність поданої інформації.
У збірнику зберігається стилістика та орфографія авторів матеріалів.*

ЗМІСТ

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО ЯК НАУКА ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА. ІСТОРІЯ Й ОСНОВНІ КОНЦЕПЦІЇ ПЕРЕКЛАДУ	5
Гуда В.Ю. STAGES IN THE DEVELOPMENT OF TRANSLATION STUDIES	5
Гуда В.Ю. ІНШОМОВНЕ МОНОЛОГІЧНЕ ГОВОРІННЯ У МІЖКУЛЬТУРНОМУ ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ	7
Гураль М.С. МΥΚΟΛΑ ΖΕΡΟV’S VIEWS ON TRANSLATION	8
Лучко О.О. GERMAN ROMANTICISM IN THE HISTORY OF TRANSLATION.....	9
Михайлова І.А. ФРАНСУА ШАМПОЛЬЙОН ТА ЙОГО «ДЕШИФРУВАННЯ» ЄГИПЕТСЬКИХ ІСРОГЛІФІВ».....	11
Остапенко Х. РЕФОРМАТОР ВІЛЬЯМ ТІНДЕЙЛ ТА ЙОГО ПЕРЕКЛАД БІБЛІЇ	12
Поцілуйко А. ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ТОЛЕДСЬКОЇ ШКОЛИ	14
Ткаченко Є.Є. ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ГРЕГОРІ РАБАССА.....	15
ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ КАТЕГОРІЇ В ЗАХІДНИХ КОНЦЕПЦІЯХ	17
Бендзар О.М. МОВЛЕННЄВИЙ ПАСПОРТ ГОЛОВНОЇ ГЕРОЇНИ ТВОРУ «ПОЛАННА» ЕЛЕОНОР ПОРТЕР: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ	17
Богач І.А. ВІДТВОРЕННЯ РЕАЛІЙ В АНГЛОМОВНОМУ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ ІВАНА БАГРЯНОГО «ТИГРОЛОВИ».....	18
Борецька А.І. СТРАТЕГІЇ КОМПРЕСІЇ ТА ДЕКОМПРЕСІЇ У ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО СИНХРОННОГО ПЕРЕКЛАДУ ...	21
Воробець Т.О. СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ ПОЕЗІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА ПРИКЛАДІ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ ДЖИМА МОРРИСОНА)	22
Коваленко Н.В. ОСОБЛИВОСІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ	24
Кубасенко А.С. НЕЗАПЕРЕЧНА РЕАЛЬНІСТЬ НЕПЕРЕКЛАДНОСТІ	26
Ліщук Ю.В. КУЛЬТУРНА АДАПТАЦІЯ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ (НА ПРИКЛАДІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ)	28
Мельник М.В. ГРАМАТИКО-ПЕРЕКЛАДНИЙ МЕТОД ЯК СПОСІБ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	30
Мельник Н.О. ПЕРЕКЛАДАЧ ТА ЮРИСТ: СТОСУНКИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	32
Мудряк Д.В. ФУНКЦІОНУВАННЯ СИМВОЛУ ТА ВІДТВОРЕННЯ ЙОГО У ПЕРЕКЛАДІ	34
Скасків Ю. РЕЛЕВАНТНІ СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ	36
Тубензеле Н.В. ПРОБЛЕМА ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	37
Фучеджи А.С. ПРОБЛЕМА АДЕКВАТНОСТІ ТА ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ В ПЕРЕКЛАДІ	39

Чайковська А.Т. ФУНКЦІОНУВАННЯ СТИЛІСТИЧНИХ ФІГУР ТА ШЛЯХИ ЇХ ВІДТВОРЕННЯ У ПЕРЕКЛАДІ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ ВОЛОДИМИРА ЗЕЛЕНСЬКОГО	41
Чубей А.В. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ СЛЕНГУ У ФІЛЬМІ «ПЕРСОНАЖ» ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	43
КУЛЬТУРА, МАШИНИ, ПЕРЕКЛАД	46
Бец М.Д. САТ-інструменти як технології перекладу	46
Горошко М.С. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ОЧУЖЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ Р. СТАУТА «ДЗВІНОК У ДВЕРІ»	48
Грицишин К.І. ЧАТ GPT: НОВИЙ РІВЕНЬ МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДУ	50
Каракаш А.М. ТЕРМІНИ-КОМПОЗИТИ В НІМЕЦЬКОМУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОМУ ТЕКСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ	51
Kovalenko N. THE CASE METHOD APPLYING FOR STUDY OF TRANSLATION PROFESSIONAL ASPECTS	53
Коваленко Н.В. ПРОГРАМНІ ЗАСОБИ КОРПУСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ У ПЕРЕКЛАДІ	55
Македонська Н. П. ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПОВОРОТ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА	57
Максименко У.Я. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ В СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ	58
Маруніна В.П. ФЕНТЕЗІ-СВІТ У ТЕКСТІ І НА ЕКРАНІ: АДАПТАЦІЯ, ВІДТВОРЕННЯ, РЕЦЕПЦІЯ	60
Огороднійчук Т.О. СНАТ GPT – НОВИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ У КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	62
Панич У.Р. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПЕРЕКЛАДІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОБОТУ ПЕРЕКЛАДАЧА	64
Паніна В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	65
Плехун В.С. ХУДОЖНІ ТЕКСТИ ЯК ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ	67
Прудка С.Г., Чадаєва Є.О. СУЧАСНИЙ МАШИННИЙ ПЕРЕКЛАД НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	69
Тебуряну А.С. МАШИННИЙ ПЕРЕКЛАД: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ	72
Фреїв Х.І. ВНЕСОК ПЕРЕКЛАДОЗНАВЦІВ У ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАСОБІВ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ВВІЧЛИВОСТІ У ПУБЛІЧНОМУ МОВЛЕННІ	74
Ходань Я.М. ЛІНГВІСТИЧНА МАНІПУЛЯЦІЯ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ: ПОГЛЯДИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЦІВ	76
Шевченко О.В. ПЕРЕКЛАД АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ КОМП'ЮТЕРНОЇ СФЕРИ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ТРУДНОЩІ	77

«...працювати із партнерами, які мають спільне бачення майбутнього нашого світу, заради наших дітей, щоб наші діти не були голодними і щоб всі мали доступ до охорони здоров'я...» [4].

В цьому випадку ми бачимо, що перекладач доповнив речення словосполученням «заради наших дітей», щоб наголосити на важливості співпраці з партнерами способом, який притаманний українській мові і буде краще сприйматися такою аудиторією.

Ще один приклад:

“We have to grapple with the challenges that are more connected and more complex. And we have to make sure we're delivering for people everywhere, **not just somewhere everywhere**” [3].

«Ми мусимо разом більш спільно і більш комплексно підходити до проблем і забезпечувати, що ми отримуємо результат для всіх усюди, а **не лише в частині світу кажучи просто**» [4].

Перекладач-синхроніст деталізував словосполучення “not just somewhere everywhere” та переклав його як «не лише в частині світу кажучи просто», тим самим зробив його більш зрозумілим для українських слухачів.

Отже, у результаті дослідження було виявлено, що стратегії компресії та декомпресії є хорошим рішенням під час виконання синхронного перекладу. Якщо доповідач розмовляє досить швидко, стратегія компресії допомагає повноцінно передати зміст вислову без зайвої втрати часу. А у випадках, коли мовець вдається до складних конструкцій та виразів, специфічної лексики, які не є притаманні мові перекладу, деякі перекладачі-синхроністи вдаються до декомпресії, щоб ефективно передати зміст аудиторії.

Література

1. Михайленко О. А. Поняття “перекладацькі стратегії” як складова стратегічної компетенції. *Педагогічні науки*. 2014. Випуск 121. С. 148-152.
2. Статівка А. О. Мистецтво синхронного перекладу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2023. № 59. Том 3. С.164-167.
3. President Biden addresses U.N. General Assembly in New York | full video. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=JqF109pe4is>. (Дата звернення: 20.02.2024).
4. Виступ президента США Байдена на Генасамблеї ООН – наживо з перекладом. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=VvNijbARsGg> (Дата звернення: 20.02.2024).

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ ПОЕЗІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА ПРИКЛАДІ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ ДЖИМА МОРРІСОНА)

Воробець Т.О.

гр. АУП-46

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Наук. керівник – к.філол.н, доцент Загородня Л. З.

Феномен поезії полягає, здебільшого, у створенні зв'язку між свідомістю автора і реципієнта шляхом використання різноманітних знаково-символічних засобів. Поезія та її сенси тісно пов'язана зі сферою підсвідомого, звідки бере свій початок, і куди повертається, творячи тонкий світ колективної пам'яті. Перекладацька майстерність надає поезії форми рухливої думки та здатності до мігрування, взаємного проникнення і збагачення культур.

Мета нашої роботи – проаналізувати перекладацький ідіостиль Олександра Фразе-Фразенка на прикладі його власних перекладів поетичних творів Джима Моррісона.

Проблематика поетичного – одного з найскладніших видів перекладу – не є новою як для вітчизняних, так і для зарубіжних перекладачів та перекладознавців. Скептики стверджують, що адекватного перекладу поезії досягти неможливо. Проте М. В. Адаменко, досліджуючи особливості перекладу сучасної англомовної поезії, зазначає, що «адекватність

(вірність, точність) треба розуміти діалектично, а не з позицій буквалізму... При поетичному перекладі неминучі істотні перетворення багатьох аспектів оригіналу» [1, с. 249]. Насамперед, коли йдеться про англomовну поезію кінця ХХ – початку ХХІ століття, робота перекладача ускладнюється ще й вільною формою вірша, еклектикою стилів, розмитістю жанрових меж тощо. Це зумовлено тим, що модерні й постмодерні поети відходять від умовностей поетичної мови, традиційних фразеологізмів та епітетів, притаманних тільки романтичному періоду; це водночас робить мову поезії живою, насиченою прозаїчною лексикою, та ускладнює завдання перекладача: здійснити адекватний, органічний, виважений переклад.

Переклад поезії зазвичай включається до категорії вільного перекладу, оскільки дослідження та вибір відповідних мовних одиниць та перекладацьких прийомів залежать, зокрема, від творчого бачення перекладача. Він повинен знайти еквівалентність в експресії та створити *новий твір*, який би передавав поетичність та емоційну силу оригіналу. Це підводить нас до, ймовірно, найбільш базового питання перекладацької творчості: *образу перекладача* у тексті. У тексті, образ автора відноситься до способу, яким автор втілює свою особистість, свої ідеї, емоції та світосприйняття через написання тексту. Це сукупність унікальних рис, які виражаються через стиль письма, вибір слів, образи, метафори та інші літературні засоби. Образ автора формується через його роботи і є своєрідним підписом, що відображає його індивідуальність і творчий почерк [3].

Образ перекладача, з іншого боку, відноситься до способу, яким перекладач втілює оригінальний текст або твір автора в іншу мову. Перекладач, як посередник між автором та читачем, повинен зберігати сутність та естетичні особливості оригінального тексту, але водночас адаптувати його до нового культурного та мовного контексту. Образ перекладача відображає його вміння вловлювати тонкощі та інтонації оригінального тексту, творчий підхід до перекладу та здатність втілити авторський почерк у новому мовному середовищі.

У тексті образ автора і образ перекладача можуть і найчастіше будуть відрізнятися, оскільки перекладач, хоча й намагається передати поетичну сутність оригіналу, все ж має власну інтерпретацію та стиль перекладу. Образ перекладача відображає його творчість, аналітичні здібності та вміння знайти найкращі способи передати мистецтво автора іншою мовою.

Застосувавши комунікативно-когнітивний підхід, ми можемо провести відтворення, своєрідну «реконструкцію» мовленнєвої діяльності перекладача, адже у перекладах і літературній діяльності загалом, спроектована його комунікативна поведінка, заданий напрямок мисленнєвого руслу. Найперше що привертає увагу реципієнта – мова перекладів, а саме питома українська (місцями, галичанська) **лексика**.

I bring these few rags back home [4] // *Я несучі ці лахи назад до дому* [2]
The Cliffs. The Road. The Walls // *Ці Кручі. Ці Дороги. Ці Стіни*
naked except for shoes // *оголений окрім меймів*

Стилістичні особливості мовлення перекладача проявляються у використанні галицького лексикону: *cat* – *коцур*, *cliffs* – *кручі*, *rags* – *лахи*, *whore* – *курва*, *shoes* – *мейми*. Також Фразе-Фразенко послуговується питома українськими префіксами: *зубожілий*, *зодягнений*, *зогнили*. Олександр пояснює, що це і є його мова, мова його середовища, якою він розмовляє, думає, пише. Окрім питома української лексики, перекладач не нехтує англіцизмами: *бойфренд*, *лузери*, *Bright sculptured hair* // *Яскраві начесані хаери*.

Поєднання галицької лексики та англіцизмів зумовлене тим же ідіологемом – перекладач якийсь час мешкав у США. Це поєднання дозволяє відобразити неповторний слід перекладача у тексті, а також донести до реципієнта американський колорит, який часто постає у творах Джима Моррісона. Базою будь-якої як літературної діяльності, так і особистісного розвитку є зосередженість індивіда на тій чи іншій **тематичі**. Аналізуючи вибір тематичного спрямування авторських творів Олександра Фразе-Фразенка та здійснених ним перекладів, ми доходимо висновку, що теми творів, які він обирав для своєї літературної діяльності, так чи інакше пересічні з *екзистенціалізмом*, вони відображають ставлення його

до смерті. Тематика кохання, сексуальності, змалювання образу жінки, захоплення жіноцтвом як формою живого теж нерідко зустрічаються в полі діяльності досліджуваного нами перекладача. Олександр у своїй ранній творчості відзначився зокрема як пейзажний лірик і урбаніст, в пізніший період, після життя у Нью-Йорку, урбаністика його набула пригнічено-тривожних тонів. Надто помітні депресивні мотиви і похмура урбаністика простежується у творі О.Ф.-Ф. «Нью-Йоркська поема», з якої наводимо яскраву цитату:

«веселки вицвітають від зміни вологості, зміни – це неабиякі хвилювання і дрібне потріскування в тілі. Далі я звичайно виконую якісь обов'язки, забавляю себе дурницями, але час минає невблаганно. Безповоротно зникає життя. Тоді зникнеш ти. Тоді зникну я» [2].

Третій аспект перекладацького стилю Олександра Фразе-Фразенка, помітний при послідовному прочитанні оригіналу й перекладу, виражений у його увазі та повазі до **образу автора** у тексті. Це проявляється у збереженні морфологічних, фонетичних та стилістичних особливостей авторського задуму при перекладі. Сам Олександр коментує це, пояснюючи тим, що на базовому рівні відшуковує з Джимом Моррісоном розуміння. Перекладач вважає неприпустимим нехтувати духом (образом) автора, і має на меті всіма можливими засобами донести його у незмінній формі до реципієнта. Це проявляється як у дрібницях, (&, w/ замість і, з), як і у глибинному «проживанні» кожного поетичного твору.

Отже, на нашу думку, яку підтверджує і обґрунтовує особисто сам перекладач, завдяки наведеним вище ідіостилістичним особливостям, а також розумінню культурного, соціального та історичного контекстів, у яких були написані твори оригіналу, Олександр Фразе-Фразенко здійснив переклади поетичних творів, які якнайкраще співмірні з оригіналом, і якнайповніше відтворюють авторський ідіостиль Джима Моррісона.

Література

1. Адаменко М. В. Особливості перекладу сучасної англomовної поезії. *Лінгвістичні дослідження*. 2012. Вип . 34. С. 248-253.
2. Моррісон Дж. Вибрані вірші / пер. з англ. Олександр Фразе-Фразенко, Сергій Гірик, Михайло Белікчі. Львів, 2013. 250 с.
3. Bassnett S., Lefevere A. *Constructing Cultures Essay on Literary Translation*, 1998. 168 p.
4. Morrison. *Wilderness. The Lost Writings of Jim Morrison*. 1988. 206 p.

ОСОБЛИВОСІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ

Коваленко Н. В.

Здобувач третього курсу, групи НФ-211
кафедри англійської філології та перекладу

Національний університет «Одеська політехніка»

Наук. керівник – ст. викл. кафедри германських мов і перекладу **Панчук Л.В.**

Мова відіграє центральну роль в загальному розумінні витвору літературного мистецтва, та все частіше вона виступає засобом взаємин між особистістю та світом. І не останнє місце ця концепція займає в системі перекладу. В сьогоденні переклад належить до популярного виду професійної діяльності. Існують різні види перекладу, і як результат цього різновиди професійних напрямків перекладачів. Наприклад, законодавцем вимог до професійних якостей усних перекладачів на ринку праці є Міжнародна асоціація перекладачів конференцій (АПС) [4]. Згідно з статутом, даної організації до перекладачів висуваються дуже вибагливі вимоги, й це абсолютно закономірно.

Переклад будь-якого тексту передбачає вирішення очевидного завдання: передачу засобами мови перекладу вже готової інформації поданої засобами вихідної мови. Перекладознавець, філолог Коптілов В.В. визначає переклад як збереження змісту